

Vegyszeres permetezés hatása a katalázaktivitásra

(Előzetes közlemény)

HORVÁTH IMRÉNÉ és NOVÁK ANDRÁS

*Öttrös Loránd Tudomány Egyetem Növényélettani Intézete,
Budapest és Állami Gazdaság, Balatonaliga*

Kísérleteink célja a faiskolai oltványok lombhullásának előbbrehozatala; a lombhullás rendszerint az első fagyok után, fajoktól, fajtáktól függően eltérő időben következik be. Emiatt oltványtermelő gazdaságaink igen sok munkaerőt foglalkoztatnak az oltványok kézi erővel történő levéltelenítésére; ez költségessé teszi és hátráltatja a kitermelést, az értékesítést és a téli tárolást. Hazai oltványtermelésünkre előnyös lenne, ha a költséges és sok munkaerőt igénylő lombtalanítási munkát alkalmas vegyszerek gépi permetezésével végezhethetők.

Számos kísérlet ismeretes, amelyekkel a lombhullást vegyszeres permetezéssel próbálták siettetni [3, 5], de teljes sikerről, ill. az eljárás gazdaságosságáról nincs értesülésünk.

Úgy véljük, hogy a lombtalanításra irányuló kísérletek elvi fiziológiai, illetve biokémiai alapjait az eddigieknél jobban meg kell ismernünk ahhoz, hogy megválaszthassuk a legalkalmasabbnak ígérkező vegyszereket. Csak ezután érdemes most már empirikusan is tovább vizsgálni a kiválogatott vegyszerek hatását. Ilyen alapozó kísérletnek szántuk az alábbiakat is, abból indulva ki, hogy a vizsgált vegyszereknek mindenekelőtt az anyagcserére tett hatását kell figyelembe vennünk [4]. Erre nézve többek között a katalázaktivitás mérése szolgáltathat információt.

Ilyen vonatkozásban a szakirodalom nem foglalkozik behatóan a címben megadott kérdéssel, ezért megfelelő forrásmunkákra nem támaszkodhatunk. Kísérleteink eddigi eredményei tájékozódásra adnak alkalmat, ezek alapján folytatjuk munkánkat döntő jellegű következtetések levonása céljából.

Jonathán alma-oltványokon, *Canada* őszibarack-oltványokon és a *Faschion* rózsafajta hajtásain végeztünk kísérleteket azt vizsgálva, hogy permetezésre használt különböző vegyszerek miként befolyásolják a levelek katalázaktivitását.

A permetezést 1961 augusztus elején végeztük a sorszámokkal jelölt vegyszerekkel (1. táblázat); a kontrollt vízzel permeteztük. Egy-egy kezelést 4×3 növényen alkalmaztunk, a számításokat a kataláz mérési adataiból kaptuk. A permetezést reggel 7 és 10 óra között végeztük kézi permetezővel.

A szemmel látható változások állandó megfigyelésén és feljegyzésén kívül a levelek katalázaktivitását mértük *Frenyó* módszerével (1, 2).

A 7. anyag egyenlő súlyarányban indolecetsavat, aszkorbinsavat és ATP-t tartalmazott.

Ezek a szerek az anyagcserét különböző oldalról (légzés, fotoszintézis stb.) érintik. Annak ellenére, hogy nem mindegyik alkalmas a lombhullás közvetlen megindítására, mégis figyelembe vettük ezeket is azzal a távolabbi céllal, hogy az abszcissziót okozó vegyszerek hatását ilyen vegyületek kombinációjával szükség esetén módosítani tudjuk.

1. táblázat

A permetezésre használt anyagok

(1) Sorszám	(2) Vegyszer	(3) Koncentráció ppm-ben
1.	Malonsav	50
2.	Malonsav	1000
3.	Monoklórecetsav	50
4.	Na-fluorid	350
5.	Zn-klorid	50
6.	Na-tiokarbamid	10
7.	Auxin-vitamin-ATP keverék ..	10

A vegyszerek hatását laboratóriumi körülmények között is ellenőriztük, de ezeket a kísérleteinket itt nem közöljük, mivel célkitűzésünk szerint a hatást szabadföldi körülmények között kell elérnünk.

2. táblázat

A VIII. 2-i permetezés után a katalázaktivitás (1 perc alatt felszabaduló O_2 mm³-ben)

(1) Növények	(2) A mérés időpontja	(3) Az alkalmazott vegyszerek sorszámai							
		1	2	3	4	5	6	7	Kontroll
a) Alma- oltvány	VIII. 4.	240 ±2,97	—	240 ±2,86	90 ±3,17	100 ±5,48	90 ±3,17	240 ±2,57	400 ±5,48
b) Őszibarack- oltvány	VIII. 4.	83 ±1,95	—	50 ±5,00	52 ±1,27	92 ±6,30	87 ±2,61	83 ±1,62	120 ±2,00
c) Faschion- rózsa	VIII. 4.	64 ±2,93	—	66 ±3,80	50 ±2,19	66 ±2,83	66 ±2,83	48 ±2,19	128 ±2,00
a) Alma- oltvány	VIII. 5.	—	171 ±0,63	—	—	—	—	128 ±1,61	171 ±0,77
b) Őszibarack- oltvány	VIII. 5.	=	78 ±0,63	—	—	—	—	61 ±1,00	120 ±2,00
c) Faschion- rózsa	VIII. 5.	=	69 ±0,89	—	—	—	—	70 ±0,77	83 ±0,77
a) Alma- oltvány	VIII. 8.	163 ±1,9	—	171 ±0,77	144 ±3,1	133 ±2,32	150 ±1,27	150 ±1,27	171 ±0,77
b) Őszibarack- oltvány	VIII. 8.	78 ±0,63	—	63 ±1,90	120 ±4,56	65 ±0,63	80 ±1,27	112 ±0,89	120 ±2,00

Kísérleti eredményeinket a 2. táblázatban foglaljuk össze. A középértéktől való eltérést az $s = \pm \sqrt{\frac{\sum v^2}{n-1}}$ formula alapján adjuk meg.

Úgy gondoljuk, hogy a katalázaktivitás egyik jellemzője az anyagescserének, és ezzel a vegyszerek hatását értékelni tudjuk. Tisztában vagyunk azzal, hogy augusztus elején még a növényeink nem készültek fel az őszi lombhullásra, és sokkal természetellenesebb a lombhullást előidézni, mint szeptember végén, de szükséges ismerni a szerek hatását a növényi szervezetre és életfolyamatokra. Katalázaktivitás-méréssel próbáltunk szereink hatására vonatkozólag tapasztalatot szerezni a további kísérletek megalapozása érdekében.

A táblázathól leolvashatjuk, hogy a kataláz enzim aktivitását vegyszereink a kezelés után következő napokon gátolták a kontrollhoz viszonyítva. Pozitívan értékelhetjük azt is, hogy vegyszerek hatására kisebb mechanikai beavatkozásra a levélalap leválása bekövetkezett; tehát a kataláz, illetve a peroxidbontó enzim aktivitása valamilyen kapcsolatban lehet a lombhullással, illetve a vizsgált vegyszereknek az abszcissziót elősegítő hatásával.

Összefoglalás

Szerzők a faiskolai oltványok lombhullásának az előbbre hozatalával kapcsolatos kísérleteikben különböző vegyszeres permetezést alkalmaztak augusztus hónapban. Megállapították, hogy a kataláz, illetve peroxidbontó enzimek aktivitása a permetezés utáni napokon kb. 30-50% csökkenést mutat a kontrollhoz viszonyítva.

Érkezett : 1961. október 18.

Irodalom

- [1] FRENÝÓ, V.: Neues Verfahren zur Feststellung der Katalaseaktivität von Pflanzen am freien Feld. (Kézirat, nyomdában.) Annales Univ. Scient. Bp. Sectio Biol. 5. 1961.
- [2] FRENÝÓ, V.: Gázképződéssel járó folyamatok mérésére szolgáló eszköz. Találmányi bejelentés 10905. 1961.
- [3] GARAY, A. & ANTAL, E.: Tájékoztató kísérletek a gyapot terméselrugásának növény-élettani és biokémiai okairól. Agrokémia és Talajtan: 1. 353—368. 1952.
- [4] KRAMER, P. I. & KOZLEWSZKI, T. T.: Physiology of Trees. McGraw-Hill Book Company, Inc. New-York, 1960.
- [5] MARTOS, L.: Egyes fejezetek a Növényélettan tárgyköréből. Jegyzet. Budapest. 1956

Влияние опрыскивания химикатами на активность каталазы

(Предварительное сообщение)

М. ХОРВАТ и А. НОВАК

Институт физиологии растений Университета им. Этвэш Лоранда, Будапешт и Государственное хозяйство, Балатоналига (Венгрия)

Резюме

В целях ускорения опадения листьев саженцев в плодовом питомнике авторы в августе проводили опрыскивание различными химикатами. Установлено, что активность энзимов разлагающих каталазу и перекись в дни после опрыскивания снизилась примерно на 30—50% по сравнению с контролем.

Табл. 1. И использованные для опрыскивания химикаты. (1) Номер по порядку. (2) Наименование химикатов. (3) Концентрация в „ppm” (parts pro mil).

Табл. 2. Активность каталазы после проведенного 2. VIII. опрыскивания в куб. мм выделяющегося O_2 в 1 минуту. (1) Растения: а) саженец яблони, б) саженец персика, с) розы Фашин. (2) Срок проведения измерения. (3) Нумерация химикатов аналогична приведенной в объяснении к табл. 1.

Einfluß der chemischen Spritzungen auf die Katalaseaktivität

(Vorläufige Mitteilung)

M. HORVÁTH und A. NOVÁK

Institut für Pflanzenphysiologie der Eötvös Universität, Budapest und Volkseigenes Gut, Balatonaliga (Ungarn)

Zusammenfassung

In Versuchen zur Beschleunigung des Laubfalles bei Baumschulmaterial wurden im Monat August mit verschiedenen chemischen Mitteln Spritzungen durchgeführt. Es wurde festgestellt, daß die Aktivität der Katalase- bzw. der Peroxyd spaltenden Enzyme in den auf die Spritzung folgenden Tagen etwa 30—50%-ige Verminderung im Vergleich zur Kontrolle zeigt.

Tabelle 1. Zur Spritzung verwendete chemische Mittel. (1) Reihennummer, (2) Benennung des chemischen Mittels, (3) Konzentration in ppm.

Tabelle 2. Katalase-Aktivität nach der am 2. August erfolgten Spritzung (in mm^3 des in 1 Minute freigesetzten O_2 ausgedrückt). (1) Pflanze: Apfeljungbaum, (b) Pfirsichjungbaum, c) Fashion Rose, (2) Zeitpunkt der Messung, (3) Die Reihennummer der angewandten chemischen Mittel ist mit der Nummerierung in Tabelle 1 übereinstimmend.